

1η Συνέλευση Νέων για την Κλιματική Αλλαγή με τη συμμετοχή μαθητών γυμνασίου και λυκείου 12-13 Μαΐου 2022

«Συζητάμε για την κλιματική αλλαγή στη Μητροπολιτική Αθήνα και προτείνουμε λύσεις»

Το παρόν κείμενο αποτελεί μία Πράσινη Συμφωνία για την ευρύτερη περιοχή της Μητροπολιτικής Αθήνας (Local Green Deal), στα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Οι προτάσεις διαμορφώθηκαν στο πλαίσιο της διήμερης Συνέλευσης Νέων για την Κλιματική Αλλαγή με τη συμμετοχή μαθητών γυμνασίων και λυκείων της Αθήνας, που διεξήχθη από το Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) διαδικτυακά στις 12 και 13 Μαΐου 2022 στο πλαίσιο του έργου «Κλιματικά ανθεκτικές περιοχές μέσω συστημικών λύσεων και καινοτομιών» (Climate Resilient Regions Through Systemic Solutions and Innovations) – ARSINOE, που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Πρόγραμμα Horizon 2020).

Ο όρος «κλιματική αλλαγή» αναφέρεται στις μακροπρόθεσμες μεταβολές της μέσης θερμοκρασίας και των καιρικών μοτίβων της Γης, φαινόμενο που, μεταξύ άλλων, έχει άμεσες και έμμεσες συνέπειες και στη βιοποικιλότητα. Οι μεταβολές αυτές οφείλονται κυρίως στις ανθρώπινες δραστηριότητες, και πιο συγκεκριμένα στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από την καύση ορυκτών καυσίμων για ενέργεια, θέρμανση κ.α. Στο πλαίσιο αυτό, οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής δεν αφήνουν ανεπηρέαστη την μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας. Η αύξηση κατά μέσο όρο των θερμών ημερών ανά χρόνο, το φαινόμενο της αστικής θερμικής νησίδας, ο κίνδυνος για τις παράκτιες περιοχές που απορρέει από την άνοδο της στάθμης των θαλασσών, η απώλεια βιοποικιλότητας και η αύξηση των θανάτων εξαιτίας των ακραίων καιρικών φαινομένων είναι λίγες μόνο από τις συνέπειες που η νέα γενιά θα κληθεί στο μέλλον να αντιμετωπίσει. Κατανοώντας, λοιπόν, τη σοβαρότητα του προβλήματος και αναγνωρίζοντας την αξία των εκ των κάτω προς τα άνω (bottom-up) διαδικασιών και των δημοτικών πρωτοβουλιών στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή στις επιπτώσεις της, προτείνουμε συγκεκριμένες λύσεις ανά κατηγορίες με σκοπό την δημοτική τους εφαρμογή.

Οι προτάσεις της συνέλευσης οργανώνονται γύρω από πέντε θεματικές:

- A. Πυροπροστασία**
- B. Μεταφορές**
- Γ. Πράσινοι χώροι**
- Δ. Πράσινα κτήρια**

Ε. Ανακύκλωση**ΣΤ. Εκπαίδευση****Ζ. Προστασία από πλημμύρες****Α. ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ**

Είναι γνωστό ότι η κλιματική αλλαγή έχει επιφέρει πολλά αρνητικά αποτελέσματα στην κοινωνία μας, ένα από τα οποία είναι οι ανεξέλεγκτες πυρκαγιές. Με τον όρο πυροπροστασία ορίζονται τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται για την προστασία από τις πυρκαγιές και τις συνέπειές τους. Τα μέτρα αυτά μπορεί να αφορούν κτίρια, οχήματα ή/και προληπτικά σεμινάρια. Για τον λόγο αυτό, θεωρούμε ότι οι παρακάτω προτάσεις θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του συγκεκριμένου προβλήματος:

1. **Αναβάθμιση** του πυροσβεστικού σώματος. Αυτό περιλαμβάνει ανανέωση, καθώς και αγορά νέου εξοπλισμού με στολές, οχήματα, τόσο εδάφους όσο και αέρος, έτσι ώστε να δρουν οι πυροσβέστες αποτελεσματικότερα. Επίσης, προτείνεται η χορήγηση πλήρως ανανεωμένων πυροσβεστήρων σε όλους τους δημόσιους χώρους.
2. Περαιτέρω **στελέχωση** του πυροσβεστικού σώματος και της δασοφυλακής.
3. **Συλλογή** και χρήση δεδομένων όπως η θερμοκρασία, ο άνεμος, η βροχόπτωση, καθώς και η υγρασία, τα οποία με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης, θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην πρόγνωση καιρικών φαινομένων, για την πρόληψη και την ενημέρωση των πολιτών.
4. **Διαμόρφωση** σχεδίου δράσης που αφορά στην προστασία των πολιτών, το οποίο θα αναφέρει τα μέτρα διαχείρισης της κατάστασης, ώστε να αποφευχθούν οι εγκλωβισμοί ανθρώπων. Θα πρέπει να εμπεριέχει:

i. Ενημέρωση για τις απαραίτητες κινήσεις που πρέπει να λάβουν οι κάτοικοι.

ii. Τα απαραίτητα πράγματα που πρέπει να πάρουν από τα σπίτια τους εγκαταλείποντας τα.

iii. Επιπλέον η δημιουργία χώρων συγκέντρωσης για την προστασία των πολιτών και τη παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, ώστε να παρέχουν βοήθεια στα άτομα που έχουν τραυματιστεί.

iv. Το μέρος συγκέντρωσης, στο οποίο θα κατευθυνθούν.

v. Επιπλέον είναι αναγκαία η έκδοση εγγράφου που θα αναφέρει αποδοτικούς τρόπους, ώστε να μπορούν οι άνθρωποι να βοηθήσουν.

5. Υποχρεωτική **αναδάσωση** περιοχών που έχουν καταστραφεί από πυρκαγιές, με την κατάλληλη χλωρίδα.
6. **Ενίσχυση** του ρόλου της πολιτικής προστασίας, μέσω ενημερωτικών (δια-ζώσης και μη) εκδηλώσεων που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση του κοινού.
7. **Αυστηροποίηση** των ποινών, όσον αφορά τις συστάσεις της πολιτικής προστασίας. Οι εν λόγω ποινές δύναται να αφορούν κοινωνική εργασία.
8. **Υπενθύμιση** περιπτώσεων πυρκαγιάς που επηρέασαν την ατμόσφαιρα και τη σύσταση του υποθαλάσσιου εδάφους πρωτίστως της Αττικής για την περαιτέρω ευαισθητοποίηση του πληθυσμού, όπως για παράδειγμα η πυρκαγιά του 2021 στα Βόρεια προάστια.
9. **Ενεργοποίηση** των πολιτών για εθελοντικές δασοπροστασίες με παροχή κατάλληλου εξοπλισμού.
10. **Μελέτη** και καταγραφή παλαιότερων πυρκαγιών με σκοπό τον εντοπισμό σφαλμάτων στα σχέδια αντιμετώπισης τους, ώστε να αποφευχθούν παρόμοιοι λανθασμένοι χειρισμοί σε μελλοντικές πιθανές καταστροφές.
11. **Τοποθέτηση** ειδικών αισθητήρων στα δέντρα για έγκυρη ενημέρωση (για έκταση πυρκαγιάς και πιθανότητα εμφάνισης της) της πυροσβεστικής σε περίπτωση πυρκαγιάς.

B. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Οι μεταφορές διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο για την κοινωνία και την οικονομία. Ταυτόχρονα όμως, αποτελούν βασική πηγή περιβαλλοντικών πιέσεων και συμβάλλουν στην κλιματική κρίση, την ατμοσφαιρική ρύπανση και την ηχορύπανση. Ακόμα, καταλαμβάνουν μεγάλες εκτάσεις γης και συμβάλλουν στην αστική εξάπλωση, στον κατακερματισμό των οικοτόπων και στην κατάληψη του εδάφους. Έτσι, θεωρούμε απαραίτητες τις παρακάτω προτάσεις για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος:

1. **Χρήση** της τεχνολογίας εναλλακτικής καύσης του υδρογόνου για κινητήρια δύναμη, με παράλληλη προώθηση της έρευνας για τη βελτίωση της τεχνολογίας αυτής.
2. **Ενθάρρυνση** χρήσης ηλεκτρικού αυτοκινήτου, το οποίο έχει μηδενικούς ρύπους όταν το ρεύμα παράγεται από ΑΠΕ, με τα κατάλληλα οικονομικά κίνητρα.
3. **Χρήση** ηλεκτρικών Μ.Μ.Μ., στα οποία ο ηλεκτρισμός θα παράγεται από Α.Π.Ε.
4. **Χρήση** ποδηλάτων/αντίστοιχων μέσων με προϋπόθεση τα παρακάτω:
 - i. Δημιουργία ποδηλατοδρόμων και βελτίωση ποιότητας οδοστρώματος.
 - ii. Δημιουργία ειδικών χώρων στάθμευσης και ασφαλούς τήρησης των οχημάτων

- iii. Παροχή επιδοτήσεων για αγορά ηλεκτρικών ποδηλάτων (ή αντίστοιχων μέσων).
5. **Βελτίωση** δρομολογίων των Μ.Μ.Μ., τόσο σε συχνότητα, όσο και σε κάλυψη μεγαλύτερου εύρους του αστικού δικτύου προκειμένου να περιοριστεί η ανάγκη χρήσης ιδιωτικών μέσων.
 6. **Προσιτές τιμές** εισιτηρίων για την ενθάρρυνση χρήσης Μ.Μ.Μ.
 7. **Εκσυγχρονισμός** στόλου οχημάτων, με παράλληλη αναβάθμιση ενεργειακής αποδοτικότητας, και απόσυρση παλαιότερων οχημάτων και στροφή σε ηλεκτροκίνητα.
 8. Σε σχολεία που οι μαθητές προσέρχονται στον σχολικό χώρο από διάφορες, μακρινές περιοχές (πρότυπα, πειραματικά, μουσικά, καλλιτεχνικά κ.λ.π.) να υπάρχει **μέριμνα για μεταφορά των μαθητών προς και από το σχολείο με λεωφορεία** και όχι με την κίνηση αυτοκινήτων των γονέων. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα την κίνηση ενός λεωφορείου έναντι μεγάλου πλήθους αυτοκινήτων.
 9. **Χρήση Α.Π.Ε.** για τα φανάρια πεζών της πόλης με αξιοποίηση έξυπνων αισθητήρων.
 10. **Εγκατάσταση** φωτοβολταϊκών πάνελ στα φανάρια.

Γ. ΠΡΑΣΙΝΟΙ ΧΩΡΟΙ

Πράσινους χώρους θεωρούμε τους χώρους εκείνους, εσωτερικούς ή εξωτερικούς, που είναι διαμορφωμένοι, ώστε να παράγουν ελαχιστοποιημένο ανθρακικό αποτύπωμα. Αυτοί περιλαμβάνουν εξωτερικές δομές βλάστησης προς βελτίωση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα, ενεργειακά αποδοτικά κτίρια ή χώρους που διατίθενται για την παραγωγή βιώσιμης ενέργειας. Αξίζει να σημειωθεί πως “αξιοποιήσιμοι χώροι” μπορούν να είναι ακόμη και σχετικά μικρές εξωτερικές επιφάνειες κτιρίων. Ορισμένες προτάσεις για την δημιουργία τέτοιων χώρων είναι οι εξής:

1. **Αναδιαμόρφωση** εξωτερικών δημοσίων χώρων για την δημιουργία εστιών πρασίνου όπου είναι εφικτό: μεμονωμένη δενδροφύτευση, μικροί κήποι (rocket parks) ή/και μεγαλύτερης έκτασης πάρκα. Σε αυτή την προσπάθεια μπορεί να συμβάλλει η παροχή κινήτρων σε ιδιώτες μέσω παροχής οικονομικών προνομίων για αντίστοιχη δράση σε δικές τους αξιοποιήσιμες εκτάσεις.
2. **“Πράσινες στέγες”** σε όλα τα κτίρια, δηλαδή αξιοποίηση των ελεύθερων επιφανειών για εγκατάσταση βλάστησης με σκοπό τη μεγιστοποίηση του απορροφούμενου διοξειδίου του άνθρακα και την εκπομπή οξυγόνου από τα φυτά με σκοπό την βελτίωση της ποιότητας του αέρα.

Δ. ΠΡΑΣΙΝΑ ΚΤΗΡΙΑ

1. **Αξιοποίηση** εξωτερικών επιφανειών κτιρίων που μπορεί να γίνει με εγκατάσταση φωτοβολταϊκών πάνελ. Με ενδεχόμενες επιδοτήσεις από την πολιτεία και η δυνατότητα (μερικής) ενεργειακής αυτονομίας των αντίστοιχων κτιρίων από το ηλεκτρικό δίκτυο που θα προσφέρουν οικονομικά κίνητρα σε ιδιώτες να συμμορφωθούν με πιο φιλικές προς το περιβάλλον λύσεις.
2. **Εξέταση** αναγκαιότητας επικαιροποίησης του Κτιριοδομικού Κανονισμού και του Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (ΚΕΝΑΚ), λαμβάνοντας υπόψη το μικροκλίμα των πόλεων και τις κλιματικές αλλαγές που παρατηρούνται ή εκτιμάται ότι θα προκύψουν.
3. **Χρήση** καινοτόμων υλικών ελάχιστης ενεργειακής κατανάλωσης, τόσο για την ανακαίνιση παλαιών κτιρίων όσο και για τη δόμηση νέων. Αυτό απαιτεί αφενός προώθηση των σχετικών επιστημονικών/τεχνολογικών κλάδων, ώστε να υπάρξει η αναγκαία καινοτομία, και αφετέρου την ύπαρξη του αντίστοιχου αγοραστικού κοινού, που μπορεί να εξασφαλιστεί με την παροχή οικονομικών ελαφρύνσεων σε όσους επιλέγουν να χρησιμοποιήσουν τα σύγχρονα μέσα.
4. Πέραν της χρήσης των βέλτιστων υλικών σημαντική είναι και η ύπαρξη **κατάλληλου αρχιτεκτονικού προσχεδιασμού της διαμόρφωσης των κτιρίων**, προκειμένου να εξασφαλίζεται η αποδοτικότερη αξιοποίηση των εσωτερικών χώρων. Για παράδειγμα, η πρόβλεψη για ύπαρξη επαρκούς φυσικού φωτός στους διάφορους χώρους μπορεί να αποτελέσει τρόπο μείωσης της καταναλισκόμενης ενέργειας για τον φωτισμό ή ακόμη και τη θέρμανση. Ο αρχιτεκτονικός προσχεδιασμός είναι ιδιαίτερα σημαντικός για όσα νέα κτίρια οικοδομούνται, καθότι μπορεί να επιτρέψει την εφαρμογή όλων τεχνικών προαναφέρθηκαν προκειμένου να αυξήσουμε το ποσοστό των χώρων που μπορούν να θεωρηθούν “πράσινοι”.

Ε. ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ

Η διαχείριση των απορριμμάτων και αποβλήτων αποτελεί μείζον ζήτημα για τον περιορισμό της ρύπανσης του εδάφους, αλλά και των υδάτων. Ως εκ τούτου, θεωρούμε αναγκαία τη προώθηση δημοτικών πολιτικών που ευνοούν την επισκευή, την αντικατάσταση και κατά κύριο λόγο την ανακύκλωση των υλικών. Με βάση αυτά, προτείνουμε τα εξής:

1. **Υιοθέτηση** σύγχρονου μοντέλου διαχείρισης απορριμμάτων με γνώμονα τις βασικές αρχές ανακύκλωσης, για παράδειγμα με περισσότερους κάδους, καθέναν για διαφορετικό υλικό.
2. **Διάρθρωση** πόσιμο νερού σε κοινόχρηστους χώρους, όπως για παράδειγμα οι δημόσιες βρύσες.

3. **Κατάρτιση** ειδικών σχεδίων διαχείρισης των πάσης φύσεως αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων μπαταριών, μοτέρ και άλλων εξαρτημάτων ηλεκτρικών συσκευών, από ομάδες εμπειρογνομόνων βάσει των σύγχρονων ενδεδειγμένων μεθόδων επεξεργασίας.
4. **Εγκατάσταση** περισσότερων κέντρων ανακύκλωσης συσκευών, με σκοπό οι πολίτες να ανακυκλώνουν τις συσκευές τους πιο τακτικά.
5. **Εκπαιδευτικές ημερίδες** ευαισθητοποίησης πάνω σε θέματα ανακύκλωσης, απευθυνόμενες πρωταρχικά σε μαθητές και έπειτα σε ενήλικες. Ενημέρωση μέσω σεμιναρίων, ημερίδων ή/και διαφημίσεων στα ΜΜΕ σχετικά με το τι ακριβώς είναι ανακυκλώσιμο και τι όχι, και πώς γίνεται η σωστή ανακύκλωση.
6. Υιοθέτηση του προγράμματος “**Πληρώνω όσο ρυπαίνω**”, όπου η εκάστοτε ατομική ρύπανση και ανακύκλωση συμψηφίζεται στο ύψος δημοτικών τελών, δημιουργώντας οικονομικά κίνητρα για υιοθέτηση περιβαλλοντικά φιλικών συνηθειών.
7. Δημοτική πρωτοβουλία δημιουργίας πλαισίου για την **κατά προτεραιότητα χρήση ανακυκλωμένων υλικών από τις επιχειρήσεις**.
8. **Υλοποίηση** προγραμμάτων, όπως η “**Ανταποδοτική Ανακύκλωση**”, που προσφέρει κίνητρο στον πολίτη να ανακυκλώσει επιστρεφόμενες μεταλλικές, πλαστικές και γυάλινες συσκευασίες λαμβάνοντας την ανάλογη ανταμοιβή, όπως συμβαίνει στα “Σπιτάκια της Ανακύκλωσης”.

ΣΤ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η εκπαίδευση στην Ελλάδα παίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της εικόνας των νέων για τον κόσμο. Έτσι, η εκπαίδευση αποτελεί τον πιο αποτελεσματικό τρόπο, με τον οποίο οι πολίτες θα αποκτήσουν οικολογική συνείδηση και θα ευαισθητοποιηθούν στα περιβαλλοντικά ζητήματα. Με βάση αυτά, προτείνουμε τα εξής:

1. **Διοργάνωση** εκδηλώσεων και συνελεύσεων με θέμα τα περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως για παράδειγμα δενδροφυτεύσεις, περιβαλλοντικές οργανώσεις, καλλιέργεια φυτών στις ταράτσες κλπ.
2. **Ενθάρρυνση** των μαθητών να πηγαίνουν στο σχολείο με ποδήλατο και όχι με το οικογενειακό αυτοκίνητο, με τη δημιουργία ποδηλατοδρόμων και ασφαλών σημείων για να αφήνουν τα ποδήλατά τους.
3. Η **έκδοση εκπαιδευτικού και ενημερωτικού υλικού** για περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, σε συνδυασμό με την εκπαίδευση για αποφυγή θυμάτων και αποκατάσταση φυσικών οικοσυστημάτων.
4. **Επαναχρησιμοποίηση** βιβλίων των οποίων η κατάσταση κρίνεται καλή, έτσι ώστε να μειωθεί η άσκοπη σπατάλη χαρτιού.

5. **Προγράμματα εντός σχολικού ωραρίου**, στα οποία, για παράδειγμα, οι μαθητές θα μεταποιούν υφάσματα σε πάνινες τσάντες, τις οποίες θα πουλάνε έξω από μαγαζιά με την ίδια τιμή μιας πλαστικής σακούλας.
6. **Ευκαιρίες** σε ενήλικες και παιδιά να γνωρίσουν το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής μέσα από εθελοντικά προγράμματα, τα οποία θα οδηγήσουν, όχι μόνο στην ενημέρωση, αλλά και στη διαμόρφωση μιας πιο καθαρής πόλης
7. **Εκπαιδευτικές εκδρομές** σε οικολογικά κέντρα και σε κέντρα ανακύκλωσης, με σκοπό την ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης και ευθύνης.

Z. Προστασία από πλημμύρες

Τα πλημμυρικά φαινόμενα απειλούν κάθε χρόνο όλο και περισσότερες περιοχές της χώρας. Οι πλημμύρες έχουν προκαλέσει αρκετές καταστροφές και έχουν κοστίσει στη σύγχρονη πολιτεία, γεγονός που οφείλεται κυρίως στην αμέλεια κατασκευής έργων που να προστατεύουν την περιοχή. Η Αττική είναι μια περιοχή, στην οποία λόγω της αντικατάστασης των ποταμών της με μεγάλες κεντρικές οδικές αρτηρίες, έχει γίνει αρκετά ευάλωτη στο θέμα των πλημμυρών. Τα μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν για να περιορίσουν αυτά τα καταστροφικά αποτελέσματα είναι τα εξής:

1. **Αντιπλημμυρικά έργα** σε όλο το μήκος των ποταμών και χειμάρρων, καθώς και σωστός πολεοδομικός σχεδιασμός για να αποτρέπεται ο κίνδυνος πλημμυρών. Τα εν λόγω έργα θα βασίζονται σε μελέτες και ειδικό σχεδιασμό.
2. **Επανοργάνωση** αποχετεύσεων, συστηματικός καθαρισμός και ανακατασκευή υπογείων εγκαταστάσεων (φρεατίων) με σκοπό την αποφυγή πιθανών πλημμυρών σε περιοχές που κινδυνεύουν από ακραία φαινόμενα
3. **Πολεοδομικές μελέτες** από τις οποίες θα προκύψουν σχέδια δράσης και διάσωσης (master plans) σε περίπτωση πλημμύρας.
4. **Ενίσχυση** της λειτουργίας αριθμών έκτακτης ανάγκης (112), τόσο για την ενημέρωση των πολιτών για την έκταση και την τοποθεσία του κινδύνου, όσο και για τη διαχείριση της κρίσης.
5. **Εκπαιδευτικά σεμινάρια** προς τους πολίτες για την ορθή και ψύχραιμη διαχείριση κρίσεων, με στόχο την ομαλή και αποτελεσματική συνεργασία με την πολιτεία.

Συνοψίζοντας, μία Πράσινη Συμφωνία για την Μητροπολιτική Περιοχή της Αθήνας κρίνεται απαραίτητη, καθώς η τρωτότητα της περιοχής είναι ιδιαίτερα αυξημένη. Τα μέτρα που προτείνονται αφορούν σε ένα ολιστικό πρόγραμμα δημοτικών και περιφερειακών

παρεμβάσεων με άξονες την προσαρμογή στην κλιματική κρίση, αλλά και την αντιμετώπισή της με ένα τρόπο πιο δίκαιο και συμβατό με τις αρχές της βιωσιμότητας. Έτσι, θα εξασφαλιστεί μια δίκαιη ανάπτυξη, με βάση την ηθική και την οικολογία και που απώτερο σκοπό θα έχει την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης όλου του πληθυσμού και την άμβλυνση όλων των προαναφερθέντων προβλημάτων.

